SÉRIE “Veřejná správa”

[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-4\(4\)-6-20](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-4(4)-6-20)

Геннадій Лазарєв

*аспірант кафедри Публічного управління та адміністрування,
Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України,
м. Київ, Україна,
e-mail: analitika@i.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5196-6786>*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Анотація. В статті розглянуто концептуальні засади формування інноваційної інфраструктури територіальних громад. На основі дослідження теоретичних аспектів сутності понять інфраструктура та інноваційна інфраструктура, а також враховуючи специфіку функціонування новостворених територіальних громад в Україні розроблено теоретичну концепцію побудови інноваційної інфраструктури територіальних громад.

Мета аналіз теоретичних і практичних підходів щодо розвитку інновацій в системі державного та місцевого управління задля формування концепції інноваційної інфраструктури об'єднаних територіальних громад України.

Методи дослідження. В статті використано методи узагальнення та аналізу наукової літератури, контент-аналізу наукових підходів до визначення сутності основних понять інноваційної інфраструктури, порівняльного аналізу, системного аналізу та синтезу під час формулювання елементів концепції побудови інноваційної інфраструктури ОТГ, узагальнення та абстрагування для формування науково-обґрунтованих висновків з теми дослідження.

Результати. Розроблено теоретичну концепцію формування інноваційної інфраструктури територіальних громад, яка включає в себе вісім логічно пов'язаних кроків, що передбачають SWOT-аналіз функціонування територіальної громади з метою визначення реального стану її розвитку і потреби

в тих чи інших інноваціях; створення нормативно-правового поля; впровадження електронного врядування та концепції smart-громади; створення бюджетного фонду розвитку інновацій; створення інфраструктурних інноваційних організацій; створення інформаційного і кадрового блоків інноваційної інфраструктури; залучення громадського сектору до інноваційної діяльності та розвиток інноваційної інфраструктури. Реалізація запропонованої концепції дасть змогу розвинути інноваційну інфраструктуру об'єднаних територіальних громад в Україні враховуючи обмеженість фінансових ресурсів та нестачу висококваліфікованих кадрів.

Ключові слова: інфраструктура, інновації, інноваційна інфраструктура, об'єднана територіальна громада, smart-громада, муніципальне управління.

Hennadii Lazariev

*Graduate student of the Department of Public Administration of the Institute of Personnel Training of the State Employment Service of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
e-mail: analityka@i.ua, <https://orcid.org/0000-0001-5196-6786>*

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF INNOVATIVE INFRASTRUCTURE FORMATION OF AMALGAMATED TERRITORIAL COMMUNITIES

Abstract. The academic paper considers the conceptual principles of forming the innovation infrastructure of amalgamated territorial communities. Based on studying the theoretical aspects of the concepts' essence of the infrastructure and the innovative infrastructure, as well as taking into account the specifics of the functioning of newly formed amalgamated territorial communities in Ukraine, a theoretical concept of creating an innovative infrastructure of territorial communities has been developed.

The purpose of the research lies in analyzing theoretical and practical approaches to the development of innovations in the system of state and local government in order to form the concept of innovation infrastructure of Ukraine's amalgamated territorial communities.

The Research Methods. The following methods have been used in the academic paper, namely: the method of generalization and analysis of scientific literature, content analysis of scientific approaches to determining the essence of the innovation infrastructure's basic concepts, comparative analysis, systems analysis and synthesis in

formulating elements of the concept of ATC's innovation infrastructure, generalization and abstraction in order to form scientifically sound conclusions on the research topic.

Results. The theoretical concept of the innovative infrastructure formation of amalgamated territorial communities has been developed, which includes eight logically connected stages, providing as follows: SWOT-analysis of functioning of the territorial community in order to determine the real state of its development and the necessity for various innovations; a regulatory framework creation; introduction of e-government and smart-community concept; creation of a budget fund for innovation development; establishing infrastructural innovation organizations; development of information and personnel blocks of innovation infrastructure; involvement of the public sector in innovation activities and development of innovation infrastructure. The implementation of the proposed concept will make it possible to develop the innovation infrastructure of the amalgamated territorial communities in Ukraine, taking into account the limited financial resources and lack of highly qualified personnel.

Keywords: infrastructure, innovations, innovation infrastructure, amalgamated territorial community (ATC), smart-community, municipal administration.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції в розвитку світової економіки свідчать, що інновації і їх поширення є визначальним драйвером економічного зростання та забезпечення добробуту населення.

Процеси децентралізації, які відбуваються сьогодні в Україні відкривають нові можливості для територіальних громад щодо розбудови їх економіки та збільшення економічного потенціалу за рахунок ефективних управлінських рішень та реалізації інноваційних проектів у всіх сферах діяльності громади. При цьому, зауважимо, що в умовах обмеженості фінансових ресурсів та в зв'язку із негативними наслідками пандемії COVID-19 для економіки територіальних громад впровадження інновацій, безумовно, є одним із головних векторів стимулювання економічного розвитку.

Впровадження інновацій в економічну та соціальну сфери територіальних громад є не можливим без інноваційної інфраструктури, через яку забезпечується безперебійна інноваційна діяльність в громаді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці дослідження інноваційної інфраструктури територіальних громад присвятили свої праці такі вітчизняні вчені як Васильєва О.І., Васильєва Н.В. [3]; Глущенко Ю. А. [5]; Звонар В. П. [6]; Петрушенко Ю. М., Дудкін О. В. [14]; Серьогін С. М.,

Шаров Ю. П. [17], однак у зв'язку із тим, що реальні процеси децентралізації і створення ОТГ розпочалися в Україні лише п'ять років тому, наявні дослідження інновацій в сфері муніципального управління мають фрагментарний характер та орієнтовані на аналіз їх практичної складової. Водночас для ефективного розвитку інноваційного процесу в новостворених територіальних громадах в Україні виникає необхідність формування теоретико-методичного підґрунтя для побудови інноваційної інфраструктури і реалізації виваженої інноваційної політики з урахуванням місцевих проблем та потреб.

Відтак **метою статті** є аналіз теоретичних і практичних підходів щодо розвитку інновацій в системі державного та місцевого управління задля формування концепції інноваційної інфраструктури об'єднаних територіальних громад України.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи теоретичні аспекти інновацій та інноваційної діяльності зауважимо, що фахова література з питань інновацій не містить єдиного підходу до розуміння сутності поняття «інноваційна інфраструктура», що вносить певні розбіжності у формування переліку основних інфраструктурних елементів та їх функціонального призначення. Такий стан речей породжує певні проблеми для системи муніципального управління, яка після створення територіальної об'єднаної громади намагається створити інноваційну інфраструктуру та реалізувати стратегію інноваційного розвитку територіального об'єднання.

Так, враховуючи етимологію слова інфраструктура (лат. Infra - «під» і structura - «будова», «розташування») в загальному під інфраструктурою розуміють складові частини різних систем суспільного життя, які носять допоміжний характер і забезпечують нормальну діяльність тієї чи іншої системи в цілому.

В науковий обіг термін «інфраструктура» увів австрійський учений польського походження П. Розенштейн-Родан, який під інфраструктурою розумів комплекс умов, які сприяють забезпеченню розвитку підприємництва [19], відносячи до інфраструктури «базові галузі економіки, розвиток яких передують більш швидкоокупним і прямопродуктивним інвестиціям».

Заслуговує на увагу дослідження інфраструктури італійського вченого А. Пезенті, який вважав, що капіталовкладення держави «повинні спрямовуватися у створення комплексу умов які зараз іменуються «інфраструктурою». Ці капіталовкладення скорочують інфраструктурні витрати

фірм, поліпшують економічне оточення, сприяють збільшенню доходів і зайнятості, підвищенню прибутку у приватному секторі» [13, с. 218].

У своїй праці «Теорія інфраструктури» Р. Іохімсен [18, с. 99] не тільки розкриває інфраструктуру як економічну категорію та її функціональне значення для розвитку виробництва і суспільства в цілому, а й визначає її як комплекс матеріальних умов, необхідних для розвитку виробництва, відносячи до неї нормативно-правову базу, що необхідна для ефективного розвитку та створення конкурентної сфери, а також кадровий потенціал. Пізніше, під впливом розвитку теорії вільного ринку та процесів дерегуляції, поняття інфраструктура отримало новий розвиток, адже приватизація державних установ призвела до появи державно-приватного партнерства, що, в свою чергу посилило актуальність нематеріальних об'єктів інфраструктури, які являли собою різноманітні допоміжні організаційні та інформаційні системи. Однією з таких систем стала мережа Інтернет та локальні комп'ютерні мережі.

Таким чином, підсумовуючи вищенаведене можемо зробити висновок про те, що поняття «інфраструктура» є багатограним і в залежності від мети дослідників отримує ту чи іншу інтерпретацію. Однак, на наш погляд, в загальному розумінні під інфраструктурою потрібно вважати сукупність організацій, систем та умов необхідних для безперебійного функціонування і розвитку тих чи інших сфер суспільного простору.

Що ж стосується поняття інноваційної інфраструктури, то у вітчизняній науковій думці спостерігається два основних підходи до трактування його сутності. Перший підхід передбачає визначення інноваційної інфраструктури як сукупності організацій, що обслуговують інноваційний процес [15; 4, с. 214; 17]. Співставляючи цей підхід із підходами до розуміння сутності «інфраструктури» як наукової категорії, зауважимо, що він є дещо обмеженим і не дозволяє повністю розкрити суть поняття, адже нехтує як взаємозв'язками таких організацій, так і системами або середовищем, через які організації реалізують свої основні чи допоміжні функції в ході інноваційного процесу.

Другий підхід має дещо ширший характер і розуміє інноваційну інфраструктуру як систему або як сукупність підсистем, які забезпечують ефективну реалізацію інноваційного процесу [1, с. 83; 8, с. 35; 10, с. 198;]. На наш погляд, фактичне ототожнення інфраструктури з системою є виправданим, адже система – це множина взаємопов'язаних елементів, що утворюють єдине ціле, взаємодіють із середовищем та між собою і мають мету. Виходячи з

розуміння дефініції «система», зауважимо, що проста сукупність організацій, які обслуговують інноваційний процес не може вважатися інфраструктурою, адже без взаємозв'язку між собою, такі організації не дозволять досягнути поставленої мети та виконувати функції інноваційної інфраструктури.

Також на увагу заслуговує комплексний підхід українського вченого Савченко В. Ф. який розглядає інноваційну інфраструктуру як взаємопов'язану сукупність таких складових:

1. Інституційна (інститути загального призначення фінансово-кредитного спрямування та основні інститути: дороги, житлово-комунальне господарство).
2. Інформаційні мережі та потоки, а також інститути, що їх забезпечують, завдяки яким вона може існувати як єдине ціле.
3. Законодавство, що регулює функціонування ринкової економіки та регламентує як діяльність інститутів інфраструктури, так і поведінку господарюючих суб'єктів взагалі, координуючи їх дії у ринковому середовищі.
4. Ментальний рівень, проявом якого є ринкове мислення і поведінка населення, його готовність дотримуватися правил і закономірностей функціонування ринку [16, с. 181].

В контексті дослідження інноваційної інфраструктури підхід Савченко В.Ф. дає змогу ширше зрозуміти поняття інфраструктури та інтерпретувати його в інноваційну сферу, додаючи такі елементи як інформаційні мережі, законодавство і ментальність, що визначають правила функціонування організацій-учасників та забезпечують високий рівень впорядкованості інноваційних процесів.

Підсумовуючи вищенаведене можемо зробити висновок, що інноваційну інфраструктуру доцільно розглядати з позицій комплексного підходу, який дозволяє поєднати не лише організації, що беруть участь в інноваційному процесі, але й інші функціональні мережі, які створюють умови для створення і реалізації інновацій. Отже, на наш погляд, інноваційна інфраструктура – це система організацій, інформаційних, інституціональних, виробничих мереж, ринків інновацій, а також умов, які забезпечують реалізацію всіх стадій інноваційного процесу та є основою для інноваційної діяльності. Враховуючи результати теоретичних досліджень інфраструктури в цілому та інноваційної інфраструктури зокрема, побудуємо теоретичну модель інноваційної інфраструктури з урахуванням специфіки територіальних громад (рис. 1), яка враховуватиме вісім ключових блоків: організаційний, науково-консалтинговий,

громадський, фінансово-економічний, інформаційний, кадровий, інституціональний, ринковий.

Так, організаційний блок інноваційної інфраструктури, на наш погляд, є найважливішим блоком, адже відповідає за організацію інноваційного процесу зокрема та інноваційної діяльності загалом. В структуру організаційного блоку входить муніципальна влада, яка виступає організатором інноваційної діяльності, адже створює правові умови для розвитку інновацій, а також виступає у ролі сполучної ланки між бізнесом та науковими установами, які є замовниками і виробниками інновацій.

Основною функцією інноваційних бізнес-інкубаторів є підтримання малих підприємств, які тільки-но розпочинають свою діяльність, як правило, інноваційного характеру. У середовищі бізнес-інкубаторів малим інноваційним підприємствам надається місце, де вони можуть вести свій бізнес, їм пропонується допомога по залученню фінансування, надаються різні консультативні, адміністративні та офісні послуги, забезпечується доступ до необхідного офісного обладнання [7, с. 78].

Рис. 1. Теоретична модель інноваційної інфраструктури територіальних об'єднань (власна розробка автора)

Під технопарком розуміють спеціалізований науково-виробничий територіальний комплекс, на базі якого створюються сприятливі умови для розвитку інноваційної діяльності, становлення малих і середніх наукомістких підприємств за допомогою надання суб'єктам інноваційної діяльності в користування приміщень, і обладнання, фінансової та кадрової допомоги, необхідних послуг. Технопарк може виконувати роль одного із головних ініціаторів інноваційної діяльності в межах територіальної громади. Інжинірингові фірми спеціалізуються на створенні інновацій та інноваційних проектів на основі об'єднання декількох інших фірм, наукових організацій, що також робить їх важливими елементами інноваційної інфраструктури територіальних громад, адже дозволяють компенсувати нестачу кваліфікації кадрів муніципального управління. Що ж стосується коворкінг центрів, то вони створюють умови для об'єднання і роботи творчої молоді, а також реалізації їх інноваційних ідей за підтримки різних спеціалістів, які працюють консультантами і таких центрах.

Науково-консалтинговий блок інноваційної інфраструктури виконує функції розробки інноваційних продуктів і процесів, а також здійснює консультування різних учасників інноваційної діяльності, щодо розробки, реалізації та споживання інновацій. До такого блоку, як правило, входять університети та різні наукові лабораторії. Однак на рівні територіальних громад, які віддалені від університетів можуть створюватися різні наукові об'єднання з декількох науковців або залучатися наукові консультанти.

Фінансово-економічний блок інноваційної інфраструктури також є дуже важливим її елементом, адже розвиток самої інфраструктури та розробка інноваційних проектів є не можливою без належного фінансування. У випадку, якщо замовником інновацій виступає держава чи муніципалітет, то основним джерелом інвестицій в інноваційну діяльність виступають фонди державного і місцевого бюджету. Окрім цього, фінансування інновацій може здійснюватися за допомогою приватних інвестиційних та інноваційних фондів, венчурних фондів, банків і мікрофінансових організації, а також бізнес-ангелів.

Відтак основною метою концепції формування інноваційної інфраструктури об'єднаних територіальних громад в Україні є забезпечення широкої участі муніципальної влади в організації інноваційної діяльності шляхом прийняття відповідних управлінських рішень щодо впровадження електронного врядування, створення інноваційних центрів, технопарків, залучення наукових установ і

наукових консультантів, а також спрямування фінансових ресурсів на створення умов для продукування інновацій спрямованих на досягнення цілей стратегічного розвитку громади.

Вирішення цієї мети можна досягнути шляхом реалізації послідовних кроків концепції формування інноваційної інфраструктури об'єднаної територіальної громади, які відобразимо на рисунку 2.

Рис. 2. Структурно-логічна схема концепції формування інноваційної інфраструктури об'єднаної територіальної громади (Власна розробка автора)

Зважаючи на те, що в об'єднаних територіальних громадах основну роль в визначенні напрямків розвитку інноваційної діяльності та формування інноваційної інфраструктури відіграє муніципальна влада, а тому першим кроком концепції формування інноваційної інфраструктури повинен бути SWOT-аналіз

існуючої інфраструктури громади в цілому.

Новостворена об'єднана територіальна громада, перш ніж формувати інноваційну інфраструктуру повинна визначити сильні і слабкі сторони функціонування громади, окреслити основні загрози та можливості, визначити, які інновації потрібні для реалізації стратегічних цілей громади, а також визначити архітектуру інноваційної інфраструктури.

Створення нормативно-правового поля спрямованого на забезпечення правових умов реалізації інноваційної діяльності є одним із найважливіших блоків формування інноваційної інфраструктури, адже чіткі правові норми встановлюють єдині «правила гри» для всіх учасників інноваційної діяльності.

Впровадження електронного врядування, на сьогоднішній день, в новостворених об'єднаних територіальних громадах є чи не найголовнішою інновацією і водночас відображенням готовності місцевої влади до інноваційного розвитку та розвитку інноваційної інфраструктури, адже дозволяє забезпечити реалізацію продуктивних інновацій шляхом надання електронних адміністративних послуг та створенням умов не лише для комунікацій влади з бізнесом і громадянами, але для розширення участі населення в управлінні розвитком громади в цілому через реалізацію концепції smart-громади [6]. Концепція smart-громади окрім відкритості даних та покращення управлінських процесів передбачає створення «розумної» інфраструктури житлово-комунального господарства, транспорту, електроенергетики тощо. Не зважаючи на привабливість, практичність та корисність для громади її реалізація концепції smart-громади вимагає суттєвих фінансових ресурсів, які в новостворених ОТГ в Україні є обмеженими.

Разом з цим, поступове формування елементів smart-громади і впровадження різних інноваційних рішень є можливим за умови реалізації четвертого кроку концепції формування інноваційної інфраструктури громади, який передбачає створення бюджетного фонду розвитку інновацій або виділення статті видатків бюджету розвитку на інноваційну діяльність. Реформа децентралізації передбачила створення бюджету розвитку в бюджетах місцевих органів самоврядування, а отже створила умови для планування капітальних видатків на реалізацію різних проєктів місцевого значення. Тому виділення окремої статті видатків бюджету розвитку на фінансування інноваційних рішень є актуальним для розвитку ОТГ, однак такі видатки повинні впливати з корисності та першочергової необхідності інновацій для громади. Тобто впровадження інновацій повинно компенсувати в майбутньому бюджетні видатки. Такі

інновації стосуються економії в сфері ЖКГ, надання адміністративних послуг, розвитку виробництва з високим рівнем доданої вартості тощо. Важливим в цьому контексті є впровадження партиципаторного бюджету [5], який дозволить залучити населення до розвитку громади шляхом реалізації їхніх власних проектів.

Значну роль в розвитку інноваційної інфраструктури територіальної громади повинен відгравати краудфандинг [14], адже при правильній інформаційній кампанії спрямованій на залучення населення, бізнесу, діаспори і меценатів можливо в короткий термін створити ті чи інші об'єкти інноваційної інфраструктури. Наприклад, коворкінг центр, придбати «розумні» світлофори, камери відеоспостереження, установки для перероблення твердих побутових відходів тощо.

П'ятий крок концепції формування інноваційної інфраструктури передбачає створення інноваційних інфраструктурних організацій. При цьому, такі організації повинні створюватися відповідно до розвитку громади та її інноваційного потенціалу. Так, першою організацією, яка має бути створена, на наш погляд є консалтинговий центр при муніципальній адміністрації. Створення так званих «мозкових центрів» було ефективним рішенням в політиці Ф.Рузвельта, Лі Куан Ю та успішно використовується у Вінницькій міській ОТГ, де створено декілька дорадчих органів, що спеціалізуються на експертному супроводі багатьох аспектів функціонування громади [9].

У фаховій літературі з питань розвитку об'єднаних територіальних громад неодноразово відмічаються проблематика нестачі або повної відсутності висококваліфікованих кадрів з питань муніципального управління, проектного менеджменту, інноваційної діяльності [15; 17], що актуалізує питання створення консалтингових центрів при муніципальній адміністрації, який зможе об'єднати в собі науковців, експертів, підприємців з необхідним досвідом проектно-інноваційної діяльності. Створити такий центр за умови сучасного розвитку інформаційних технологій та комунікаційних мереж можна абсолютно безкоштовно організувавши його у віртуальному середовищі шляхом залучення волонтерів та працівників університетів і наукових установ як на громадських засадах, так і на договірних. Організація конференцій, круглих столів та нарад за допомогою різних онлайн-платформ дозволить муніципальній адміністрації отримати оперативні консультації у вчених та спеціалістів в галузі інновацій, що допоможе їх організувати інноваційну діяльність в сфері електронного врядування, smart-громади. Більш фінансово спроможні громади можуть

створювати спеціалізовані веб-портали, сайти, консалтингові органи зі штатними працівниками.

Шостий крок концепції формування інноваційної інфраструктури об'єднаної територіальної громади передбачає створення інформаційного та кадрового блоків інфраструктури. При цьому інформаційний блок тісно пов'язаний з електронним врядуванням, а кадровий – повинен бути спрямований на залучення наукових кадрів з університетів та науково-дослідних установ шляхом заключення з університетами госпдоговірних науково-дослідних тем спрямованих на інноваційні розробки; спрямування на навчання і стажування працівників муніципальної адміністрації в сфері інновацій тощо.

Сьомий крок передбачає залучення громадського сектору до інноваційної діяльності, зокрема громадських організацій, які можуть створювати запит на інновації, а також бути одними із розробників інновацій (управлінських, політичних, соціальних).

Останній, восьмий, крок концепції формування інноваційної інфраструктури передбачає розвиток культури інновацій в об'єднаній територіальній громаді. Основи культури інновацій, інноваційного мислення в територіальній громаді формуються поведінкою та управлінськими рішенням муніципальної влади, яка сама продукує інновації в управління, соціальні інновації тощо. Окрім цього розвиток культури інновацій може бути досягнуто завдяки пропагуванню інновацій в суспільному просторі за рахунок тісної співпраці муніципальної влади і громадського сектору організовуючи конференції, виставки, ярмарки, святкування днів науки тощо.

Висновки. Запропонована нами концепція формування інноваційної інфраструктури об'єднаних територіальних громад є одним із теоретичних варіантів розвитку інновацій в територіальних об'єднаннях. Запропоновані в статті кроки щодо побудови інноваційної інфраструктури новостворених об'єднаних територіальних громад в Україні враховують обмежені фінансові та кадрові ресурси муніципального управління та дають змогу розглянути різні альтернативні варіанти досягнення цілей інноваційного розвитку за умови найменших затрат. Зокрема запропоновано залучати науковців з університетів у якості консультантів як на добровільних засадах, так і в рамках науково-дослідних договірних тем між громадою та навчально-науковими закладами. Окрім цього обґрунтовано доцільність залучення аутсорсингових компаній, механізмів краудфандингу та бюджету участі для розвитку інновацій в ОТГ.

Перспективними напрямками дослідження в контексті інноваційного розвитку територіальних громад є вивчення кращого досвіду впровадження інновацій в систему муніципального управління як в Україні, так і за кордоном, що дасть змогу сформулювати практичні рекомендації для системи управління територіальним розвитком.

Література:

1. Архієреєв С. І., Дерід І. О. Взаємозв'язок розвитку регіональної інноваційної системи, інтерактивних інноваційних комплексів та інноваційної інфраструктури. Приклад регіону Емілія-романія. Вісн. СумДУ. Серія: економіка. 2009. № 1. С. 80-90.
2. Бочарова Ю.Г. Розвиток інноваційної інфраструктури національної економіки: теорія та практика: дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03; ВНЗ "Ун-т ім. Альфреда Нобеля". Дніпро, 2019. 530 с.
3. Васильєва О.І., Васильєва Н.В. Концептуальні засади впровадження smart-технологій сталого розвитку територіальних громад. Інвестиції: практика та досвід. № 7, С. 2018. 86-89.
4. Гармашова О. П. Розвиток інноваційної інфраструктури як чинник конкурентоспроможності України. Теоретичні та прикладні питання економіки. 2010. №23. С. 213-220.
5. Глущенко Ю. А. Партиципаторний бюджет як інноваційний інструмент управління на місцевому рівні. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Державне управління. 2017. № 4. С. 100-106.
6. Звонар В. П. Smart-громада як соціально-економічний феномен. Демографія та соціальна економіка. 2017. № 3. С. 76-88.
7. Іванов С.В., Ляшенко В.І., Підоричева І.Ю. «Інноваційний ліфт» як інструмент забезпечення сталого розвитку / Соціально-економічний розвиток країни в контексті інтеграційних процесів: досвід, проблеми, перспективи: зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (14-15 лип. 2017 р.). Київ, 2017. С. 78-81.
8. Канаєва М. Класифікація складових та елементів інноваційної інфраструктури. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. "Економіка". 2008. Вип. 99-100. С. 35-38.
9. Консультативно-дорадчі органи Вінницької міської ради. URL: <https://www.vmr.gov.ua/TransparentCity/Lists/AdvisoryBodies/ShowContent.aspx?ID=1>.
10. Лазарева Є.В. Роль і функції технологічних парків у формуванні інноваційної інфраструктури країни. Економіка: реалії часу. 2014. №3 (13). С. 197-202.
11. Молоканова В. М. Аутсорсинг управління портфелями проектів сталого розвитку територіальних громад. Публічне адміністрування: теорія та практика. 2017. Вип. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2017_2_20.
12. Пезенти А. Очерки политической экономии капитализма. В двух томах. Т. 2. М.: «Прогресс», 1976. 840 с.

13. Петрушенко Ю. М., Дудкін О. В. Краудфандинг як інноваційний інструмент фінансування проектів соціально-економічного розвитку. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2014. № 1. С. 172-182.
14. Про інноваційну діяльність: закон України від 04.07.2002 № 40-IV.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
15. Савченко В. Ф. Інфраструктура національної економіки як необхідна умова економічного зростання. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. 2016. Вип. 1(2). С. 180-187.
16. Узунов В. В. Розвиток інноваційної інфраструктури регіонів України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2012. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2012_8_12.
17. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін, Ю. П. Шаров, Є. І. Бородін, Н. Т. Гончарук [та ін.] ; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2016. 276 с.
18. Jochimsen R. Theorie der infrastruktur. Tubunden, 1966. P. 99.
19. Rosenstein-Rodan, P.N. The Notes of the Theory of the «Big Bush» in Economic Development for Latin America. London. New York, 1961.

References:

1. Arkhiereiev, S. I., and Derid, I. O. (2009)“Instytut innovatsiinoi infrastruktury ta yoho transaktsiina skladova“ [Institute of Innovative Infrastructure and its Transactional Component]. Naukovi pratsi DonNTU. Seriya : ekonomichna. 2009. vol 1. pp. 80-90. [in Ukrainian].
2. Bocharova Yu.G. (2019) Rozvy`tok innovacijnoyi infrastruktury` nacional`noyi ekonomiky`: teoriya ta prakty`ka [Development of innovation infrastructure of the national economy: theory and practice]. Extended abstract of Doctor's thesis. Saint Petersburg. [in Ukrainian].
3. Vasy`l`yeva, O.I. and Vasy`l`yeva, N.V. (2018) “Conceptual principles of sustainable development of territorial communities” [Conceptual bases of introduction of smart-technologies of sustainable development of territorial communities]. Investy`ciyi: prakty`ka ta dosvid, vol. 8, pp. 74-78. [in Ukrainian].
4. Harmashova O. P. (2010) Rozvytok innovatsiinoi infrastruktury yak chynnyk konkurentospromozhnosti Ukrainy (Development of Innovative Infrastructure as a Factor of Competitiveness Ukraine), O. P. Harmashova, Teoretychni ta prykladni pytannia ekonomiky, Vol 23, pp. 213–220. [in Ukrainian].
5. Glushhenko Yu. A. (2017) Party`cy`patorny`j byudzheth yak innovacijny`j instrument upravlinnya na miscevomu rivni. [Participatory budget as an innovative management tool at the local level]. Visny`k Nacional`noyi akademiyi derzhavnogo upravlinnya pry` Prezy`dentovi Ukrayiny`. Seriya : Derzhavne upravlinnya. Vol. 4. pp. 100-106. [in Ukrainian].
6. Zvonar V. P. (2017) Smart-gromada yak social`no-ekonomichny`j fenomen. [Smart-community as a socio-economic phenomenon] Demografiya ta social`na ekonomika. Vol. 3. pp. 76-88. [in Ukrainian].
7. Ivanov S.V., Lyashenko V.I., Pidory`cheva I.Yu. (2017) «Innovacijny`j lift» yak instrument zabezpechennya stalogo rozvy`tku [“Innovative elevator” as a tool for sustainable development] Social`no-

ekonomichny`j rozvy`tok krayiny` v konteksti integracijny`x procesiv: dosvid, problemy`, perspekty`vy`: zb. materialiv Vseukr. nauk.-prakt. konf. (14-15 ly`p. 2017 r.). Kyiv, 2017. pp. 78-81. [in Ukrainian].

8. Kanayeva M. (2008) Klasyfikaciya skladovy`x ta elementiv innovacijnoyi infrastruktury`. [Classification of components and elements of innovation infrastructure.] Visny`k Ky`yivs`kogo nacional`nogo universy`tetu imeni Tarasa Shevchenka. Ser. "Ekonomika". Vol. 99-100. pp. 35-38. [in Ukrainian].

9. Konsul`taty`vno-doradchi organy` Vinny`cz`koyi mis`koyi rady`. Advisory bodies of Vinnytsia City Council. Retrieved from: <https://www.vmr.gov.ua/TransparentCity/Lists/AdvisoryBodies/ShowContent.aspx?ID=1>. [in Ukrainian].

10. Lazaryeva Ye.V. (2014) Rol` i funkciyi texnologichny`x parkiv u formuvanni innovacijnij infrastrukturi krayiny`. [The role and functions of technology parks in the formation of the country's innovation infrastructure] Ekonomika: realiyi chasu. Vol. 3 (13). pp. 197-202. [in Ukrainian].

11. Molokanova V. M. Outsorsy`ng upravlinnya portfelyamy` proektiv stalogo rozvy`tku tery`torial`ny`x gromad. Publichne administruvannya: teoriya ta prakty`ka. [Public administration: theory and practice.] Vol 2. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2017_2_20. [in Ukrainian].

12. Pezenti A. (1976) Ocherki politicheskoy jekonomii kapitalizm [Essays on the Political Economy of Capitalism] Moscow «Progress» [in Russian].

13. Petrushenko, Yu. M., Dudkin, O. V. (2014). Kraudfandynh yak innovatsiinyi instrument finansuvannia proektiv sotsialnoekonomichnoho rozvytku [Crowdfunding as an innovative financing instrument of socio-economic development projects]. Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and management of innovations, №1, pp. 172-182 [in Ukrainian].

14. The Law of Ukraine "On Innovation Activity" No. 40-IV of July 4, 2002 (with amendments and supplements). Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15> [in Ukrainian].

15. Savchenko V. F. (2016) Infrastruktura nacional`noyi ekonomiky` yak neobxidna umova ekonomichnogo zrostannya. Naukovy`j visny`k Uzhgorods`kogo universy`tetu. Seriya : Ekonomika. Vol. 1(2). pp. 180-187. [in Ukrainian].

16. Uzunov V.V. (2012) Rozvytok innovatsiinoi infrastruktury rehioniv Ukrainy Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. Vol 8. Retrieved from: : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=638>. [in Ukrainian].

17. Ser`ogin S. M., Sharov Yu. P., Borodin Ye. I., Goncharuk N. T. (2016) Upravlinnya strategichny`m rozvy`tkom ob'yednany`x tery`torial`ny`x gromad: innovacijni pidxody` ta instrumenty` [Management of strategic development of united territorial communities: innovative approaches and tools] DRIDU NADU. [in Ukrainian]

18. Jochimsen R. (1966) Theorie der infrastruktur. Tubunden.

19. Rosenstain-Rodan P.N. (1961) The Notes of the Theory of the «Big Bush» in Economic Development for Latin America. London. New York.